

Datum 20 augustus 2020
Betreft Internetconsultatie Wijziging Jeugdwet

Geachte heer mevrouw,

Graag leveren wij onze input in het kader van de internetconsultatie "Wet verbetering beschikbaarheid zorg voor jeugdigen".

Het aanpassen van de wet vindt plaats omdat het nodig is om randvoorwaarden te verbeteren opdat de nodige zorg voor jeugdigen altijd tijdig beschikbaar is. Het gaat om versterken van opdrachtgeverschap en opdrachtnemerschap, goed bestuur van aanbieders, regionale samenwerking, versterken toegang en het versterken van het inzicht in en toezicht op zorg voor jeugdigen. Hieronder vanuit Koraal haar reactie.

Sociale basis en wijkteams: blijf hierin investeren en doorontwikkelen met betere verbinding naar specialistische jeugdhulp (en omgekeerd)

De versterking van de sociale basis en wijkteams zien wij als een positieve ontwikkeling voor gezinnen, omdat zo wordt aangesloten bij het dagelijkse leven en hulp dicht bij huis en preventief plaats kan vinden. We merken ook al een verzwarende van de complexiteit van vragen van gezinnen die zich bij Koraal melden, met andere woorden, gezinnen met meer eenvoudige vragen, zien wij tegenwoordig nog minder dan voorheen. Dat is een positieve ontwikkeling omdat hiermee meer gezinnen licht, snel en dichtbij worden geholpen. Echter, we zien helaas ook nog vaak gezinnen waar de zorg te lang te licht is ingezet waardoor zwaardere jeugdhulp nodig is geworden. Aandacht is dan ook nodig voor een snellere en betere onderkenning van de LVB problematiek in het voorliggende veld. Investeer dan ook in de kwaliteit van de wijkteams om een goede inschatting te kunnen maken van wat een kind en gezin nodig heeft, zodat mensen zo snel mogelijk op de juiste plek zijn en erger voorkomen kan worden.

=> We vinden het jammer dat er in het wetsvoorstel geen linken worden gelegd met de benodigde ontkokering en investering tussen sociale basis, eerste en tweede lijn. Hier zit ons inziens nog een sleutel om te komen tot betere (preventieve en goedkopere) jeugdhulp. Hier dient ook uitdrukkelijk aandacht te komen voor beschikbaarheid van jeugdhulp nadat een behandeling is afgerond, zodat jeugdigen niet onterecht te lang specialistische (dure) jeugdhulp krijgen.

Wetsvoorstel betreft structuur voorstel: is dat het echte probleem?

In de wet is niets opgenomen over financiering. Dat lijkt echter het hoofdpunt te zijn geworden in de discussie inzake jeugdhulp en met name specialistische jeugdhulp. Koraal is van mening dat de kosten van specialistische jeugdhulp omlaag kunnen zonder dat de kwaliteit verslechtert. Denk aan, minder registratiedruk, ontkokerde budgetten, samenwerking, afname hoeveelheid contracten specialistische jeugdhulp, ruimte geven aan professionals, etc.. Ook in overleggen met stakeholders en andere aanbieders lijkt de visie niet substantieel anders te zijn, het gaat om de betaalbaarheid. Een begrijpelijke zorg vanuit gemeenten.

Sinds de decentralisatie is er een enorme focus gekomen op het beheersen van kosten (op de korte termijn), dat is de boventoon gaan voeren. Transformeren vraagt om investeren, de kosten gaan voor de baten uit. Dat lijkt in dit proces geheel uit het oog verloren te zijn. Er zijn zeker subsidies en dergelijke beschikbaar gesteld, maar dat is met name besteed aan "adviserende, controlerende en administratieve overhead". Daarnaast hebben gemeenten hun apparaat uitgebreid om de transformatie te kunnen handelen, aanbieders idem dito om de administratieve last te kunnen verhapstukken en we lijken afgedreven van de kern: goede jeugdhulp. Hoewel wij heel goed weten wat goede jeugdhulp is op basis van de nieuwste wetenschappelijke wereldwijde inzichten en onderzoeken. Maar hier zetten we niet gezamenlijk op in, wel in woord, maar niet in daad. Het is verzand in een structuur discussie. De vraag is of de directe hulp aan gezinnen duurder is geworden of het systeem er om heen?! Elkaar vertrouwen is goedkoper dan elkaar controleren.

Indien er minder geld weg lekt in de administratieve lasten van het zeer versnipperde beleid tussen verschillende inkoopregio's gaat dit voor (boven)regionale zorgaanbieders en gemeenten financieel bijdragen aan de juiste zaken; goede jeugdhulp. Maar hier zijn meer voorbeelden in te noemen.
=> Levert een wijziging n structuur iets op als het feitelijke probleem lijkt te gaan om financiën?

Gaat de wetswijziging helpen?

De wetswijziging gaat opnieuw over structuur, structuur op samenwerking, structuur op toezicht, administratie, etc. Wij zijn als aanbieder benieuwd hoe lang het proces gaat duren om te komen tot de WGR. We denken dat een bundeling van gemeenten zeker bijdraagt aan eenvoud en eenduidigheid in contracten en beschikbaarheid van specialistische jeugdhulp. De vraag is wel, in het kader van kostenbeheersing van gemeenten, hoe het 'grijze' gebied ingekleurd gaat worden tussen wat regionaal moet worden ingekocht en wat niet. Hier is wel enige duiding aangegeven, maar biedt nog veel ruimte. De financiële gevolgen blijven immers groot voor gemeenten. Uiteraard vinden wij ook dat we als aanbieders moeten kijken naar onze eigen praktijk, Maar ook hierbij de vraag, wat kosten de extra verplichtingen en wie gaat dat betalen (verdisconteerd in de trajecten voor gezinnen?). Zijn hier geen andere constructies voor te bedenken of is het reëel om (alle kleine) gemeenten deze verantwoordelijkheid te laten nemen voor deze relatief kleine groep gezinnen die aangewezen zijn op (de meest) specialistische jeugdhulp, waarbij al één gezin enorm kan drukken op de gemeentelijke begroting van een kleine gemeente? Ons advies zou zijn om landelijke en bovenregionale contracten en de controle hierop te uniformeren: vereenvoudiging zakelijke kant en inzet op kwaliteit en kwantiteit van specialistische jeugdhulp.

Hieronder een aantal punten van aandacht die ons inziens van belang zijn, maar niet terugkomen in de wetswijziging. Niet alle punten zijn voor verankering in een wet, maar zouden wel als beleid toegevoegd kunnen worden:

Ontkokering wetten & budgetten

In de wet zien we niks over ontkokering van budgetten (Wmo, Wlz, Zorgverzekeraar, Jeugdwet, Participatiewet, Onderwijs). Terwijl ons dat juist zaken lijken die substantieel het verschil kunnen maken en op termijn bijdragen aan goedkopere hulp. Een goed voorbeeld zijn de pilots van het combineren van onderwijs en jeugdhulp: mogelijkheden verankeren voor ontschotte blended systeemgerichte programma 's kunnen substantieel bijdragen aan de verlaging van de kosten.

We denken echt dat dit een belangrijke sleutel is. Kinderen en jongeren die uiteindelijk belanden in de specialistische jeugdhulp hebben, tenzij er een goede behandeling aanwezig is (zo thuis mogelijk, traumasensitief en systemisch), veel kans op langdurige maatschappelijke uitval. Naast het persoonlijk leed, kost dit de maatschappij nog meer geld. Denk aan een grotere vertegenwoordiging in slachtoffer- en ouderschap, dak- en thuisloosheid, uitkeringen, etc. Goedkoop lijkt daarmee duurkoop. Graag zouden we hier meer aandacht voor zien door mee integraal het beleid vorm te geven en regelruimte te creëren. Denk aan een gezin dat meer dan een ton euro per jaar kost (vanuit allerlei verschillende potjes), wat zou je daar wel niet mee kunnen bereiken als dat geld goed gebundeld zou zijn in een integraal plan voor het hele gezin?!

Specialistische Jeugdhulp, landelijke expertise versus dicht bij huis

Goede jeugdhulp kenmerkt zich onder andere door hulp dicht bij huis. Helaas moeten jeugdigen soms opgenomen worden, Dat hier nog rek in zit, daar zijn wij van overtuigd. Maar dat vraagt van alle partijen vertrouwen in opname-vervangende alternatieven. Vertrouwen dat wij nog niet altijd zien bij alle partijen. Voorbeelden die wij nog steeds zien is dat bijvoorbeeld eerder gekozen wordt voor diverse crisispleeggezinnen voor kinderen uit één gezin in plaats van één gezinsopname, vaak met redenen vanuit veiligheid. Wat een leed en we weten wat het vervolgetraject gaat zijn. Er zijn echt alternatieven. Denk dan aan MST, gezinsopnames, of andere vormen van intensieve thuisondersteuning. Want Koraal is, net als anderen, geen voorstander om kinderen los van hun ouders te behandelen. Inmiddels is ook wetenschappelijk onderbouwd dat dit minder effectief is.

Een landelijke samenwerking tussen partijen is daarom belangrijk om, als een opname nodig is, het 'dicht bij huis' principe toe te kunnen passen zodat de mogelijkheden om het gezin als systeem in totaliteit te kunnen

behandelen voorhanden zijn. Vaak is deze hulp dusdanig specialistisch dat deze schaars voor handen is dicht bij huis. Het ontbreken van beschikbaarheid en makkelijke samenwerkingsvormen tussen organisaties, zorgt soms voor plaatsingen ver weg van huis, waardoor de andere gezinsleden minder vanzelfsprekend mee kunnen in de behandeling als voorbereiding op een terugkeer naar huis.

Scharrelruimte voor uitvoerders

Aanwezigheid en bereikbaarheid van specialistische kennis dicht bij sociale basis en wijkteams zorgt voor preventief werken. De kennis die specialistische jeugdhulporganisaties hebben, kun je niet verwachten van partijen in de eerste lijn. Door de krappe uitgemeten budgetten is deze ruimte er op uitvoeringsniveau nagenoeg niet. Terwijl die verbinding net het verschil kan maken tussen wijkteams en de specialisten. Op tijd (in de huidige situatie eerder) inzetten van specialistische intensieve thuisondersteuning kan ingrijpendere opnames soms voorkomen. En het in kunnen zetten van specialistische consultatie (zonder ingewikkelde financiering, snel en makkelijk toegankelijk)

Overeenkomsten hervorming Jeugdzorg Plus & OBC's

De ontwikkeling binnen Jeugdzorg Plus, lijkt enorm op de ontwikkeling binnen de OBC's, ook omdat de doelgroepen tussen de twee voorzieningen veel kenmerken deelt. De ontwikkelingen gaan over; minder vrijheidsbenemende beperkingen, minder opnames, meer thuis (beweging van 0). De ombouw van de JZ+ heeft invloed op de OBC's, een samenwerking en link in deze landelijke aanpak zou aan te bevelen zijn.

We zijn een voorstander om een (boven) regionale visie op het jeugdlandschap waarbij de ontwikkelingen en uitvoering van Jeugdzorg plus, OBC en ggz jeugd aan elkaar verbonden worden waardoor samenhang in het topsegment komt. We denken hierbij aan een kader, onderbouwd vanuit de laatste wetenschappelijke inzichten met een duidelijke link in de ketens van preventie en het voorliggende veld en doorstroom / afschaal mogelijkheden na afloop van specialistische hulp.

De jeugdhulp voor problematiek die (boven) regionaal of landelijk georganiseerd zou moeten worden kenmerkt zich door de relatief kleine omvang en is gebaat een eenduidige visie, eenduidig financieel kader aangevuld met een apparaat dat waarborgt dat deze jeugdhulp bovenregionaal georganiseerd wordt, maar meer lokaal, dichtbij huis beschikbaar is. Dit zou ook bijdragen aan gezamenlijke kennis- en inhoudelijk visie ontwikkeling en de administratieve lasten verminderen.

Financiële verantwoording en administratieve lasten

De invoering van de nieuwe wet wordt ingeschat op budgetneutraal. Echter in de memorie van toelichting is (blz 3) aangegeven dat structureel extra middelen nodig zijn. Dit onderzoek vindt plaats in 2020 met mogelijkheid voor extra middelen vanaf 2022. Dit valt moeilijk te rijmen met de bevinding dat de beschikbaarheid en continuïteit van met name specialistische jeugdhulp onder druk staat. Ook de financiële reserves van de aanbieders staan onder druk (onderzoek EY). Dit maakt dat de er een tussenvoorziening nodig is om de periode te overbruggen. Met de nieuwe wetgeving is echter nog niet helemaal helder hoe een duurzame bekostiging de achterstand in de financiële reserves opgelost gaat worden. Dat regionale samenwerking wordt afgedwongen lijkt een goede stap als daarmee geen nieuwe (laat staan) aanvullende bureaucratie gaat ontstaan.

Het versterken van inzicht om zorg continuïteit te borgen is uitstekend als ook hier weer geen aanvullende administratieve last ontstaat. Aansluiten bij bestaande structuren van jaarverantwoording is prima. Zorg continuïteit vraagt echter ook reële tarieven.

Versterken (boven) regionale samenwerking

De voorgestelde versterking lijkt zeker een verbetering waarbij wel rekening gehouden moet worden met de aangekondigde aanpassing van het woonplaatsbeginsel. Langdurige samenwerkingsafspraken geven rust en stabiliteit om te kunnen investeren. Deze langdurige moeten dat ook betrekking hebben langdurige en reële tariefafspraken. Portfolio (maatschappelijke opgave) is samen met de aanbieders te ontwikkelen met name

gezien de bijbehorende vastgoed opgave. Niet alleen voor het specialistische aanbod zelf maar juist voor de vervolgvorzieningen (door- en uitstroom).

De eisen die worden gesteld om 1 van de 8 expertise centra te zijn (blz 16), zijn nog niet helemaal helder, we zullen dit proces blijven volgen.

Vermindering administratieve last (pag. 5), het uitgangspunt is helder maar er is geen concrete vertaling of oplossingsrichting aangegeven.

Governance

- Op blz 21 wordt verwezen naar transparantie op kostprijzen om er zeker van te zijn dat continuïteit geborgd is. In de huidige systematiek is de marktkracht van de opdrachtgever dermate dat verwacht mag worden dat in de aanbestedingen reële tarieven worden geboden. Door de marktkracht is het voor de aanbieders bijna niet mogelijk om op basis van eigen kostprijzen tot contractering te komen.
- De achterstallige betalingen van gemeenten heeft ook te maken het beleid van gemeenten zelf met een betalingstermijn van 45 dagen of langer.
- blz 24: wat wordt bedoeld met krachtens AMVB nadere eisen stellen aan samenstelling RvT? Hier zou aangesloten kunnen worden bij de Wtzi en de zorgbrede governance code in plaats van een eigen AMVB.
- Transparante financiële bedrijfsvoering (pag. 25, zie ook pag. 27 4.3.5) combi instelling: Verplichting tot maatschappelijke verantwoording --> in de wtzi is het nu niet verplicht om een jaarverslag op te stellen. wel verplicht is de jaarrekening. Wat wordt bedoeld met maatschappelijk verslag?

Intern toezicht

Door de decentralisatie is de besturing van specialistische jeugdhulporganisaties die voor meer dan één gemeente werken, complexer geworden, hetgeen ook hogere eisen stelt aan de besturing en de bedrijfsvoering van en het (intern) toezicht op organisaties. Het opnemen van de verplichting om intern toezicht te organiseren, versterkt en borgt naar onze mening dan ook de integriteit en professionalisering in de bedrijfsvoering binnen de jeugdhulp.

Daarnaast past het ook bij de maatschappelijke verantwoordelijkheid die jeugdhulpaanbieders hebben.

Van belang hierbij blijft wel dat voldoende maatwerk voor instellingen mogelijk blijft, om zo te voorkomen dat kleinere organisaties te maken krijgen met een onredelijke administratieve lastenverzwaring. Dit geldt echter ook voor grotere organisaties die actief zijn op meerdere zorggebieden. Uniformering van de eisen wat onder andere verantwoorde zorg en registratie betreft, zou in dat geval zeer wenselijk zijn om de administratieve regeldruk niet verder te laten oplopen.

Het wetsvoorstel ziet met name op borgen van integriteit in de besturing, de professionalisering ten aanzien van de bedrijfsvoering door het verplicht stellen van een intern toezichthoudend orgaan, het anders beleggen van het extern toezicht (NZa en IGJ) alsmede het aanscherpen van de diverse regels omtrent de financiële bedrijfsvoering.

Wat naar de mening van Koraal gemist wordt in het voorstel is het intern toezicht op de kwaliteit van de zorg. Naar onze mening zou de voorgestelde wetswijziging dan ook meer oog kunnen hebben voor nadere afstemming met onder andere binnen het jeugddomein relevante wetgeving (o.a. Wzd WvGGZ, WGBO etc.). Dit zou ook een verdere professionalisingslag ten aanzien van de kwaliteit van zorg kunnen bewerkstelligen.

Indien er nog vragen zijn naar aanleiding van deze input, vernemen wij dat graag.

Met vriendelijke groet,

Ingrid van Dinteren

Bestuursadviseur / Programma Jeugd